1893 80 років 1973
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 14. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК . СЕРЕДА, 23-го СІЧНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, JANUARY 23, 1974 No. 14. VOL. LXXXI.

ГАННА КОЛЕСНИК ВИСТУПИЛА ВПЕРШЕ НА ПРИВАТНІЙ ЗУСТРІЧІ В НЮ ЙОРКУ



Ганна Колесник

Ню Йорк. „Велика співачка і артистка, чудова людина!" — була загальна опінія про перший виступ Ганни Колесник на приватній зустрічі, що її влаштував для артистки Український Конгресовий Комітет Америки в приміщеннях Українського Інституту Америки в пополудневих годинах минулої суботи, 19-го січня. Зустріч відбулася тільки за запрошеннями і на цьому першому приватному виступі недавньої ще солістки Київського театру опери і балету, який попередив її перший великий концерт в цій світовій метрополії в найближчу неділю, 27-го січня о год. 7:30 вечора в залі Гантер Коледжу, було приявних яких сто осіб, між ними Митрополит УПЦеркви Владика Мстислав, о. протоігумен Патрик Пащак, ЧСВВ, о. ігумен д-р Володимир Гавліч, ЧСВВ та ряд відомих діячів. Як уже всі були зібрані, співачка ввійшла на залю в товаристві свого чоловіка Володимира, недавнього ще директора і дириґента Київської опери, та свого акомпаніятора-племінника, 16-літнього Володимира Ратущного. Приявні зустріли її довгими і сердечними аплявзами та вставанням з місць. В імені УККА привітав артистку коротко, бажаючи їй успіхів у заплянованому вже великому концертовому турне по Америці і Канаді, екзекутивний віцепрезидент УККА Йосип Лисогір. Опісля артистка відспівала: О. Страдела „Пієта, Сіґноре", Майбороди „Пісню матері", Генделя „Омбра Май Фу", Верді арію Еболі з опери „Дон Карльос", Гулака-Артемовського „Пісню Одарки" з опери „Запорожець за Дунаєм" та Даньковича арію Варвари з опери „Богдан Хмельницький". У другій частині, після короткої перерви, солістка виконала: Данькевича „Повій вітре", Майбороди „Як мені даровано багато", Ревуцького „Не питай", Чишка „Черевички", Кос-Анатольського „Ой ти, дівчино", народну пісню „Ой, джиґуне", Лисенка „Безмежнеє поле" та „Минають дні" і Бонковського „Нащо мені чорні брови". Після кожної пісні ентузіястичним аплявзам, здавалося, не було кінця. На закінчення Лярнса Лозинська та Євгенія Кузьмович зодягнені в народні костюми, в імені вдячної громади вручили артистці букет червоних рож, коротке слово подяки сказав екзекутивний директор УККА мгр. Іван Базарко, а побажання найкращих дальших успіхів висловив Владика Мстислав. Після концерту зібрані мали нагоду познайомитись та порозмовляти з артистами при перекусці.

В неділю, 20-го січня, був заплянований виступ пані Ганни Колесник в програмі Свята Державности, але воно не відбулося з уваги на шкільний страйк. Свято перелoжено на ту саму годину і в тій самій залі на неділю, 10-го лютого.

Різдвяний концерт в парафії св. Тройці в Ірвінґтоні

Ірвінґтон, Н. Дж. — У неділю 20-го січня тут після Служби Божої відбувся концерт колядок і щедрівок у виконанні хору української православної парафії св. Тройці в Ірвінґтоні. На Богослуженні, концерті і різдвяній зустрічі - обіді були приявні наші славні мистці, солістка Київської Опери Ганна Колесник і її чоловік Володимир Колесник, директор і дириґент Київської Опери, які недавно прибули з України. Хор під керівництвом інж. Дмитра Олійника відспівав 11 колядок і щедрівок, переважно композицій К. Стеценка.

Після співу колядок, настоятель парафії о. Петро Сагайдачний попросив дириґента і хористів зійти із хорів на середину церкви і тут відспівати тропар Водохрещення. Перед співом тропаря пані Ганна Колесник із букетом квітів привітала дириґента інж. Д. Олійника за плекання української пісні, особливо творів нашого Стеценка, якого тепер призабуто на Україні. Після концерту вірні заповнили парафіяльну залю, де відбувся святочний обід. Різдвяну зустріч відкрив голова Парафіяльної Ради п.Л. Панін, а о. Петро Сагайдачний поблагословив страви після проспівання „Отче наш" церковним хором. Під час обіду промовляли д-р Кузьмич, д-р Ярош і Залізко. Маестро Володимир Колесник розповів про сучасний стан української музики і мови в Україні. Обідом керував колишній голова О. Линник.

У 80-РІЧЧЯ „СВОБОДИ"

ЮВІЛЕЙНО-КОНВЕНЦІЙНА ЧЛЕНСЬКА КАМПАНІЯ УНС

МЕТА ЧЛЕНСЬКОЇ КАМПАНІЇ	3,000
ДОСІ ПРИЄДНАНО НОВИХ ЧЛЕНІВ	147
ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ МЕТИ ЩЕ ПОТРІБНО	2,853

В минулому тижні одержала Головна Канцелярія 58 аплікацій нових членів. Серед них по дві і більше аплікацій надіслали наступні організатори та секретарі Відділів:

Ярослав Леськів (В. 133) — 7 аплікацій нових членів, Іван Пригода (В. 200) — 4, Павло Шевчук (В. 13) — 3, Карло Кобіто (В. 121) — 3, Іван Сенич (В. 140) — 3, Іван Петрунцьо (В. 78) — 2, Марія К. Пелехата (В. 165) — 2, Петро Ліщак (В. 230) — 2, Михайло Кіґічак (В. 240) — 2, Олекса Скібіцький (В. 285) — 2, Юліян Варанюк (В. 371) — 2, Евстахія Мілянич (В. 450) — 2, Данило Пищ (В. 458) — 2 і Михайло Опольно (В. 478) — 2.

Уряд вимагатиме 92.6 більйона на державну оборону

Вашинґтон. — Коли на початку лютого ц. р. президент Ніксон передасть Конґресові свої пропозиції щодо державного бюджету на фіскальний рік 1975, то із загальної суми 305 більйонів, на державну оборону вимагатиме 92.6 більйона долярів. Крім того, Білий Дім плянує звернутися до Конґресу, щоб дозволив Департаментові оборони ще протягом теперішнього бюджетового року, який кінчається 30-го червня 1974-го р., видати на оборону 5.9 більйона більше, ніж було призначено в бюджеті. Оборонний бюджет на фіскальний рік 1974 виносить 84.2 більйона долярів. Речники Уряду твердять, що ці високі суми потрібні, щоб покрити всезростаючі ціни зброї та вищі платні військовиків і цивільних урядовців, а також для розбудови нової атомової зброї, наприклад, ракет, підводних човнів тощо. Думають, що новий оборонний бюджет викличе палку дискусію в Конґресі, але Департамент оборони сподівається, що ці суми таки будуть схвалені. Причина цього оптимізму полягає в тому, що внаслідок недавньої війни на Близькому Сході щораз більше американських законодавців висловлюють підозріння щодо намірів Совєтського Союзу. Сподіваються, що секретар оборони Джеймс Шлесінджер наголошуватиме потребу збереження американської мілітарної сили, щоб запевнити, що під час теперішніх переговорів із Совєтським Союзом Америка говоритиме „із позицій сили". Деякі коментатори твердять, що щораз більше членів Конґресу починають більш песимістично дивитися на можливість досягнення „правдивого відпруження" з Москвою, а це також напевно вийде на користь Департаменту оборони, коли президент Ніксон передасть Конґресові новий оборонний бюджет.

Президент Ніксон закликає до ощаджування пального

Вашинґтон. — У суботу, 19-го січня, президент Ніксон закликав американців продовжувати добровільно співпрацювати з Урядом щодо ощаджування пального, заявляючи, що така співпраця запевнить, що цієї зими не буде браку оливи для огрівання, а також, що на весну не треба буде встановляти раціонування бензини. У промові, яка була передавана ерез радіо. Президент сказав, що енерґетична криза справді існує, а не є видумкою нафтових компаній, як це твердять деякі особи. Якщо американці перестали б заощаджувати пальне і повернулись до марнотратного споживання енерґії, то тоді відчули б „повну силу енерґетичної кризи" — сказав президент Ніксон. Він хвалив американський народ за дотеперішню співпрацю та сказав, що ця співпраця, найбільше з усіх заходів, причинилася до того, що досі Америці пощастило оминути серйозні браки різного роду пального. Президент Ніксон також повідомив, що звернеться до Конґресу в справі нового закону, згідно з яким нафтові компанії мусіли б здавати повні та реґулярні звіти про запаси та продукцію нафтових продуктів, а також про свої заробітки та видатки. До встановлення такого закону, сказав Президент, Федеральне Енерґетичне Управління перевірятиме книги цих нафтових фірм, щоб запевнити, що інформації, які Уряд одержує в справі енерґетичної кризи, правдиві. Президент дальші повідомив, що Уряд „зробить все можливе", щоб нафтові компанії не використовували енерґетичну кризу для збільшення своїх заробітків. Тому він звернеться до Конґресу в справі встановлення нового податку на нафтові фірми, який зростав би пропорційно до зросту цін на нафтові продукти. Крім того, інші податкові закони, які стосуються нафтових компаній, будуть піддані „урядовому переглядові".

Щодо зростаючих цін на нафтові продукти, Президент сказав, що зріст спричинений головно тим, що країни - продуценти збільшили втроє ціни на нафтову ропу. Він заявив, що міжнародна конференція країн-відбирачів, скликана ним на 11-го лютого, розглядатиме справу зростаючих цін нафти, а американський уряд „зробить все можливе", щоб не допустити до нових підвишок у цінах чужоземної нафти.

Неоприлюднені інформації можуть доказати непричетність Президента до Вотерґейтської афери — твердить сен. Скотт

Вашинґтон. У неділю, 20-го січня, сенатор Гю Скотт, лідер Республіканської меншости в Сенаті, заявив, що „таємні інформації", з якими його обзнайомив Білий Дім, можуть доказати непричетність президента Ніксона до деяких аспектів Вотерґейтської афери. Виступаючи на телевізійній програмі „Фейс ди Нейшин", сен. Скотт сказав, що він і інші прихильники Президента радили йому оприлюднити ці інформації, але дорадники з Білого Дому мають протилежні думки. Ці дорадники, сказав Скотт, думають, що Прeз. не мусить відповідати на деякі закиди. Лідер Республіканської меншости в Сенаті, заявив, що, на його думку, президент Ніксон таки повинен оприлюднити ці інформації, бо вони доказали б, що немає підстав на формальне обвинувачення („імпічмент") його Палатою Репрезентантів.

Хоч сен. Скотт кілька разів згадував про „таємні інформації", проте він відмовився входити в подробиці. Достовірні джерела твердять, що це транскрипти розмов президента Ніксона з його колишнім дорадником Джоном Діном. Згідно з цими джерелами, транскрипти мають нібито підтвердити заяви Президента, що він аж до 21-го березня 1973-го року нічого не знав про спроби затаїти Вотерґейтську аферу. Дін натомість твердить, що Президент знав про спроби затаювання невдовзі після влому до головної квартири Демократичної партії. Чому президент Ніксон не хоче оприлюднити ці „таємні інформації" — точно не відомо. Це саме „достовірне джерело' твердить, що Білий Дім боїться, що таке передання транскриптів відкрило б шлях для спеціяльного Вотерґейтського прокуратора та сенатської Вотерґейтської комісії вимагати й інші президентські документи, а це знищило б принцип довірочности розмов президента ЗСА. Крім того, оприлюднення цих „таємних інформацій" могло б перешкодити успішному переведенню судових розправ, зв'язаних із кримінальними аспектами Вотерґейтської афери, заявляють з цього джерела.

СИРІЯ ПОГОДЖУЄТЬСЯ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З ІЗРАЇЛЕМ

Дамаск. — На закінчення свого десятиденного перебування на Близькому Сході і після успішного полагодження першої фази переговорів між Єгиптом й Ізраїлем, державний секретар Генрі Кіссінджер відбув вступні розмови ще з королем Йорданії Гуссейном та президентом Сирії Гафезом ельАссадом. Згідно з повідомленнями, Йорданія і Сирія готові розпочати переговори про відтягнення військ, створення буферних зон між цими країнами та Ізраїлем і погоджуються на участь, якщо ці передумови будуть сповнені, в остаточних мирних переговорах з Ізраїлем в Женеві. З боку йорданського уряду ставиться домагання про відведення військ Йорданії та Ізраїля і оформлення буферної зони вздовж річки Йордан. У випадку Сирії йдеться про створення буферної зони на Голянських височинах. У часі понад чотиригодинної конференції Кіссінджера з президентом ель-Ассадом, сирійський президент з'ясував позиції Сирії і конкретні пропозиції щодо дальших переговорів з Ізраїлем. Подробиць про ці пропозиції ні одна сторона не подала до відома. Треба, однак, вважати, що ці пропозиції з боку Сирії, як і готовість Сирії переговорювати, були настільки важливі і актуальні, що Кіссінджер вважав за доцільне ще раз повернутися до Тель Авіву і там безпосередньо поінформувати про них ізраїльських лідерів. Як інформують американські чинники, ізраїльський уряд має тепер за завдання приготовити власні протипропозиції та передати їх за посередництвом державного секретаріяту ЗСА Сирії для дальшого обмірковування. Найважливіше при цьому, що сирійський президент запевнив Кіссінджера, що ізраїльські полонені в Сирії трактовані задовільно. Як відомо, Ізраїль далі обстоює свою вимогу, щоб Сирія передала список полонених і щоб представники Міжнародного Червоного Хреста мали право безпосередньо познайомитися з умовами, в яких перебувають ізраїльські полонені в Сирії.

Г. КІССІНДЖЕР ПОВЕРНУВСЯ ДО ВАШИНҐТОНУ

Вашинґтон. — Ранком 21 січня Генрі Кіссінджер повернувся до Вашинґтону зі своєї місії на Близькому Сході. У зустрічі з кореспондентами безпосередньо по повороті він заявив, що він задоволений з вислідів поїздки і що є всі вигляди на тривале замирення на Близькому Сході. У поворотній дорозі до ЗСА з Близького Сходу Кіссінджер коротко зупинився в Лондоні, де мав зустріч з англійським міністром закордонних справ сер Алеком Даґлесом-Юмом. У Вашинґтоні по повороті Г. Кіссінджер зустрівся з президентом Ніксоном, якого поінформував про свої переговори в Йорданії та Сирії, а також на зустрічі з представниками Конґресу поінформував їх про ситуацію на Близькому Сході.

Президент Анвар ель-Садат поінформував арабських лідерів про порозуміння з Ізраїлем

Каіро. — Незалежно від Генрі Кіссінджера, єгипетський президент Анвар ельСадат безпосередньо після підписання договору між Єгиптом та Ізраїлем відвідав президента Сирії Ассада, шейка Кувейту та короля Савдійської Арабії та поінформував їх про переговори і підписання договору між Ізраїлем та Єгиптом. Політичні кола арабських держав далі холодно ставляться до досягненого єгипетсько-ізраїльського порозуміння, вважаючи, що таке порозуміння може наступити щойно тоді, коли Ізраїль звільнить від окупації всі арабські території. Деякі арабські лідери, як наприклад полк. Кадафі з Лівії та лідери Іраку, вимагають продовжувати „святу війну" проти Ізраїля. Про розмови Садата з арабськими лідерами не подано ніяких подробиць, а зокрема нічого не відомо, як до підписаного договору ставиться король Файсаль з Савдійської Арабії, який перебрав на себе фінансування війни проти Ізраїля і започаткував нафтове ембарґо проти всіх цих держав, які допомагають Ізраїлеві. Треба тільки відзначити, що негайно після відвідин Садата, арабські чинники поширили інформації, що арабські держави відновлять повну продукцію нафти і скасують ембарґо.

Китайці усунули совєтських дипломатів за шпигунство

Пекін. — Китайське пресове агенство Гсінхуа повідомило, що китайське міністерство закордонних справ доручило п'яти совєтським громадянам, в тому одному вищої ранґи дипломатові та двом членам совєтської амбасади, негайно покинути Китай. Причина такого рішення — шпигунська діяльність совєтських дипломатів та їхні нелеґальні зв'язки для підривних цілей з китайськими громадянами. Доручення виїхати з Китаю одержали: перший секретар совєтської амбасади В. І. Марченко з дружиною, третій секретар амбасади У. А. Семйонов з дружиною та військовий аташе амбасади А. А. Колосов. Згадані дипломати і їхні родини покинули Китай 19 січня. У ноті, яку китайське міністерство закордонних справ вручило совєтському амбасадорові В. С. Толстікову, говориться, що згадані дипломати контактувались потаємно з совєтським аґентом Лі Гунґ-шу та „іншою особою" на передмістях Пекіну та передавали їм і одержували від них розвідочні матеріяли, документи тощо. Совєтські дипломати мали передати китайським співробітникам радіонадавчі апарати, коди, плян взаємної комунікації, а також пофальшовані документи і гроші. Згідно з китайським повідомленням, „китайська служба безпеки і міліція схопила їх на місці проступку. Маючи в руках проступників і доказовий матеріял, їхні злочини можна було доказати повністю". Китайське міністерство закордонних справ склало одночасно „гострий протест" проти „серйозного порушення суверенности Китаю" Совєтським Союзом, остерігаючи уряд СССР проти продовжування шпигунської діяльности в Китаю і заявляючи, що він нестиме всю відповідальність за наслідки такої ворожої підривної діяльности.

ПОМЕР КОСТЬ ПАНЬКІВСЬКИЙ, ПРОВІДНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ І ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ



сл. п. Кость Паньківський

Ню Йорк, — В неділю 20 січня о год. 5-ій пополудні упокоївся в Бозі на 77-му році життя після довгої й важкої недуги у шпиталі Сейнт Барнабас у Лівінґстоні, Н. Дж. один з провідних українських політичних і громадських діячів, колишній генеральний секретар Української Національної Ради у Львові і на еміґрації заступник голови Уряду Української Народної Республіки в екзилі д-р Кость Паньківський. Народжений 1897 року у Львові, Покійний був сином провідних діячів Галицької України 19-го і початку 20-го сторіч Костя і Йосипи Паньківських. У студентських роках був головою Групи Української Поступової Молоді у Празі. Закінчивши правничі студії, працював у Львові адвокатом й виступав як оборонець у політичних процесах і брав активну участь у проводах харитативних установ і товариств, таких, як Т-во Охорони Дітей і Опіки над Молоддю, Допомоги Інвалідам Українських Армій (УКТОДІ) та був головою туристично-спортового товариства „Плай". Під час війни, в 1941 р. сл. п. Кость Паньківський був генеральним секретарем УНРади у Львові, головою Українського Крайового Комітету і в 1942-1943 роках заступником голови Українського Центрального Комітету. Переїхавши на еміґрацію, брав активну участь у діяльності Української Соборної Громадськости, згодом Українського Національно-Демократичного Союзу (УНДС) і був заступником голови Уряду УНР в екзилі. Перебуваючи у ЗСА з 1949 року, очолював Союз Українських Національних Демократів і Представництво Виконного Органу УНР в екзилі та співпрацював у ділянці права в Енциклопедії Українознавства. Покійний був також автором трьох книжок спогадів з часу Другої світової війни: „Від Держави до Комітету" (1957, друге видання 1970) „Роки німецької окупації" (1965), „Від Комітету до Державного Центру" (1968). Осиротив сина Костя Андрія з дружиною Павлою. Заупокійна панахида за сл. п. д-ра Костя Паньківського буде відправлена в середу 23-го січня о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні П. Яреми при 7-ій вул. в Ню Йорку. Похорон почнеться у четвер 24-го січня о год. 9-ій ранку з похоронного заведення П. Яреми до церкви св. Юра, де о год. 9:30 буде відправлена Служба Божа, після якої тлінні останки Покійного будуть відвезені на Український Православний Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

А. СОЛЖЕНІЦИН ВІДПОВІДАЄ СОВЄТСЬКИМ КРИТИКАМ

Москва. — Атакований совєтською пресою за свій останній твір „Архіпелаґ ГУЛаґ 1918-1956", який появився в Парижі російською мовою, А. Солженіцин опублікував 18 січня заяву, в якій не тільки опрокидає закиди своїх критиків, але кидає новий виклик совєтському режимові і таємній політичній поліції КҐБ, твердячи, що совєтські чинники тому розпочали на нього нападати, бо бояться розкриття правди про фактичний стан в СССР.

„Повна лють пресової кампанії закриває перед совєтським читачем головний момент: що властиво у книжці написано?" — пише у своїй заяві А. Солженіцин. „Що означає дивне слово „ГУЛаґ" у її наголовку? „Правда" бреше, коли пише, що автор „дивиться очима тих, які вішали революціонерів робітників і селян". Ні! Очима тих, яких НКВД розстріляло і тортурувало. „Правда" твердить, що в нашій країні переведено „безпощадну критику" періоду до 1956 року. Добре, але хай вони покажуть цю свою безпощадну критику. Я подав їм дуже багато фактичного матеріялу. Навіть сьогодні — навіть сьогодні! — цей шлях ще не закритий. А яке очищення це принесло б країні! Публікуючи „Архіпелаґ", я навіть не сподівався, що вони у такій мірі відмовляться від своїх попередніх блідих признань. Лінію,

(Закінчення на стор. 3-ій)

50-РІЧЧЯ НАУКОВОЇ ПРАЦІ ПРОФ. А. КОЛЕМАНА



Відомий приятель українців і поляків проф. д-р Артур Прудден Колеман, колишній професор славістики в Колюмбійському Університеті, відзначав в грудні мин. року 50-річчя своєї наукової праці. Ірляндець за походженням, проф. А. П. Колеман ще в молодих роках зацікавився українською, польською й іншими літературами й опублікував низку праць з цієї ділянки, в тому числі „Короткий огляд української літератури". Виголошена в лютому 1970 р. доповідь професора Колемана про „Нову золоту добу для України" була друкована в „Українському Квартальнику" ч. 2, весна 1970 року. На фото: проф. Артур Прудден Колеман із своєю дружиною, яка зокрема цікавиться постаттю гетьмана Івана Мазепи та його добою.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Українська ССР – російська колонія

Відзначаючи в цьому році 56-ту річницю проголошення незалежної і суверенної держави українського народу — Української Народної Республіки, треба поновно нагадати про фактичний колоніяльний статус нібито суверенної за своєю конституцією Української Совєтської Соціялістичної Республіки, яка під сучасну пору існує на українських землях, а уряд якої представляє себе речником і леґальним представником всього українського народу.

Українська ССР належить до категорії таких „суверенних держав", яких не визнає ніяка інша держава у світі і з якими ніяка держава не втримує ніяких дипломатичних взаємин. Цьому не приходиться дивуватися, бо насправді Українська ССР, як і всі інші совєтські „республіки", є у загальному контексті совєтської російської імперії — однією з провінцій, яку з причин політичної доцільности імперський центр надідив власним „урядом", „державним прапором", „державним гимном", чи „конституцією". Більше того, з волі імперського центру УССР є навіть членом - основником Об'єднаних Націй, але і там її представники сповняють ролю слухняних слуг імперії.

Це стільки щодо суверенного аспекту державности УССР. Не краще представляється питання забезпечення основних прав українського населення у нібито власній українській совєтській республіці. Для нікого не є сьогодні таємницею факт, що український народ позбавлений права не тільки на власну незалежну і справді суверенну державу, але позбавлений основних політичних, економічних, соціяльних, культурних і цивільних прав, формально ґарантованих конституціями Української ССР і СССР та такими міжнародними документами, як Загальна Декляраця Прав Людини, чи недавно ратифікованими урядами УССР і СССР Міжнародними угодами про економічні, соціяльні і культурні права та про цивільні і політичні права людини.

Сьогодні сотні і тисячі українських патріотів знаходяться в тюрмах і концтаборах СССР (навіть не УССР) за це тільки, що вимагали привернення прав українському народові й українській державі. У 56-ту річницю української самостійности і соборности ми повинні пам'ятати про трагічну ситуацію на українських землях, про політику ґеноциду, яку стосує Москва, про насильну русифікацію, а в першій мірі, про всіх тих, які у цих трудних умовах продовжують змагання за право України на власну самостійну і суверенну державу та за ліквідацію УССР як колоніяльної форми поневолення українського народу

Під караулом

Після вимушеної органами КҐБ в листопаді минулого року покаянної заяви видатного літературного критика, публіциста, автора трактату „Інтернаціоналізм, чи русифікація?" Івана Дзюби, його звільнили з ув'язнення, але ж — як виходить тепер — залишили під караулом, тобто під поліційним наглядом і тиском. Замість дозволити важко хворому І. Дзюбі на виїзд і лікування в якійсь санаторії, його „відрядили" за випробуваним ще у сталінських часах способом на ... виробництво — писати про побут і досягнення індустрійних підприємств. Символічно обрано для цього місто Жданов, перейменоване з Маріюмполя за прізвищем одного з найзапекліших погромників мистецької свободи і творчости.

Вислід дорученого І. Дзюбі „соцзавдання" — публіцистичний нарис п. н. „Народження індустріяльного велета" — надруковано в київській „Літературній Україні" з 11 січня ц. р. У своєму нарисі Дзюба мусів не тільки прославляти індустрійне будівництво у Жданові, але й цитувати з захопленням слова головного погромника національних і культурних сил в Україні — першого секретаря ЦК КПУ В. Щербицького про „інтернаціональну дружбу і взаємодопомогу братніх народів".

Виконуване І. Дзюбою „соцзавдання" може бути показовим прикладом для тих злиднів, що їх зазнає українська література й культура під московським караулом. Іван Дзюба, один з найвидатніших українських літературних критиків, щоб рятувати себе перед неминучою смертю в тюрмі, мусить, покаявшись, їхати „на виробництво" і писати дитирамби на пошану партії і її керівників. Його колеґи, як наприклад, літературознавець Віктор Іванисенко, були викинені із Спілки Письменників, позбавлені можливостей наукової праці і переведені на становище чорноробів. Ще інші, між ними Євген Сверстюк, Вячеслав Чорновіл, Михайло Стус, Михайло Осадчий та інші, позасуджувані на жорстокі вироки і караються по тюремних ізоляторах і концтаборах Совєтського Союзу. Ще більше молодих талановитих літераторів — поетів, прозаїків, літературних критиків і літературознавців були позбавлені можливости творити і працювати і цілком замовкли. Не згадуючи вже тих, що запроторені в концтабори — треба ствердити, що зникли цілком з літературного овиду такі видатні поети, як Василь Голобородько, Григорій Чубай і ціла фаляниа наймолодших — уже сімдесятників.

В такому становищі опинилася українська культура під твердим чоботом каґебівського режиму в Україні. І тому ж жорстоким глумом звучать з цього погляду такі „виробничі нариси", як ті, що їх примушують писати сьогодні Івана Дзюбу.

Сповільнився американський економічний зріст

Вашинґтон. — Департамент торгівлі повідомив, що в останньому кварталі 1973-го року помітно сповільнився американський економічний зріст. „Національний дохід", тобто сума всієї продукції та всіх послуг, в останньому кварталі минулого року зріс тільки на 1.3 відсотка. Це найменший зріст від останнього кварталу 1970-го року, коли в Америці існував страйк автомобілевих робітників. Речник Департаменту торгівлі заявив, що сповільнення економічного зросту в кінці 1973-го року було спричинене головним чином тим, що менше людей купувало американські автомобілі, а також сповільненням у будівництві житлових домів. Інші сектора економіки продовжували виказувати зріст. Сидні Джовнс, асистент секретаря торгівлі, заявив, що існує можливість, що в першому кварталі 1974-го року „Національний дохід" навіть обнижиться, в порівнянні з останнім кварталом минулого року, але сподівається, що в другій половині 1974-го настане поліпшення економіки.

В. Чапленко

ЧЕРГОВИЙ БЕЛЬКІТ МОСКОВСЬКОГО ПОЛИГАЧА

У цьому заголовку я вжив слова „московський" не в значенні „російський", а в значенні, яке можна вичитати в „ювілейному" з нагоди дня конституції СРСР сонеті Дмитра Павличка „Москва", у його словах „Як добре, що на світі є Москва, моя земля (? — В. Ч.), столиця і надія!" („Літературна Україна" з 4 грудня 1973 р.). Але в цій статті мова буде не про Павличка, а про багато більшого московського полигача й лакузу — про головного товмача „ленінської мовної політики" Москви на Україні у всіх її зиґзаґах Івана Білодіда, відомого ще й під прізвищем „Белодед". А ці зиґзаґи такі, що треба бути не абияким линвоходцем, щоб не дати сторчака із запаморочливої висоти тих посад, на які його Москва настановила. Уся його дотеперішня „діяльність" показує, що він має природжені здібності та виробив відповідну тактику, які дають йому змогу виживати в тому суспільстві, яке там офіційно називають „перемігшим соціялізмом" (безглузду для української мови форму „перемігший" спеціяльно для цього вислову збережено у „сірому" російсько - українському тритомному слівнику), але яке насправді є тим „світом виживання" (по - англійському „ворлд оф сурвайвел"), боротьби живих особнів за існування, що його телеглядачі в Америці бачать щотижня на сьомому каналі. Найкраще в тому світі виживають лиси, гієни та скунси, що мають для цього відповідні вдачі та тактичні спроможності. Про особня людської породи Івана Білодіда можна сказати, що він поєднав у собі здібності й тактику всіх цих трьох невеликих, але живучих звірків. І ця синтеза допомогла йому „пережити" навіть падіння Петра Шелеста, що означало початок нового зиґзаґу в національно - мовній політиці Москви на Україні. І нам ясно, чому і як це сталося. Адже Іван Білодід навіть тоді, коли Петро Шелест хоч і не з власної ініціятиви, а з огляду на зиґзаґ 60-их років закликав любити й зберігати українську мову, торочив про „двомовність", передчуваючи лисячим нюхом можливість іншого зиґзаґу. Або це „яскравіший" факт: коли українські письменники, на чолі з Олесем Гончарем, на своєму п'ятому з'їзді спробували були стати опором проти наступу Москви на українську мову, Іван Білодід у своєму журналі „Мовознавство" не відгукнувся на це ані словечком. І Москва, зрозуміла річ, не могла не оцінити такої „передбачливости" цього свого полигача й лакузи.

А що політика Москви у всіх справах (а не тільки мовних) прикметна не тільки замовчуванням фактів, а й хижацькими нападами, оббріхуваннями тощо, то й Білодідові доводиться удаватися до всіх цих „тактичних ходів", викрутасім, поєднаних у ставленні до „мови Жовтня" з такими вихилясами, як в отому сонеті Дмитро Павличко виробляє перед Москвою.

Це все ми й маємо в його черговому, пов'язаному з теперішнім зиґзаґом виступі в статті „Мова і ідеологічна боротьба", надрукованій у п'ятому за 1973 рік числі „Мовознавства". Т р у д н о вкласти в якусь логічну схему зміст цієї довжелезної, на 17 сторінок „академічного" (чи журнального) формату статті. Це якась словесна саламаха, безладне накопичення лисячих, гієнячих та скунсячих, а як перекласти це на людську поведінку щодо Москви, лакузячих викрутасів та вихилясів. Том то єдиною можливістю для ознайомлення читачів цієї мосї статті із змістом Білодідової писанини може бути клясифікація її матеріялу за ознаками тактичних ходів отих трьох живучих у „світі виживання" звірків.

Якщо мати на увазі л и с я ч у т а к т и к у, то треба передусім відзначити те, що він свою саламаху обґрунтував на таких „авторитетних мовознавцях", як „всесоюзний староста" М. Калінін, як самоук взагалі і малоучок у мовних питаннях М. Горький, не кажучи вже про неминучого в будь-якій праці з будь-якої науки „радянських" науковців всезная Леніна, а також хоч і не вельми ученого, але в поліційному розумінні могутнього за теперішнього зиґзаґу іншого „Ілльовича" — Брежнєва, що виконує тепер ролю „мовознавців" Сталіна та Хрущова. Не забув Іван Білодід і такого собі „Івана Белодеда", як також „белодедів" з інших „радянських республік", таких, як от киргиз К. Сагиндиков. А для більшої „науковости" подані в його примітках під текстом і праці деяких „зарубіжних" (? — В. Ч.) авторів, переважно з „братніх соціялістичних" держав — Східньої Німеччини, Польщі тощо. Назви та заголовки цих праць надруковано латинськими літерами, і це надає Білодідовій статті „більшої науковости". Але не можна не відзначити того парадоксу, що хоч Білодід „товче воду в ступі" (він же не тільки товмачить, а й товкмачить в цій статті те, що не раз уже було в його попередніх статтях) під захисним кольором „марксистсько - ленінського мовознавства", але в нього вже немає ні одного покликання на творців марксизму К. Маркса й Ф. Енґельса. Мабуть, большевицька мовна політика „розвинулася" вже так, що стала діялектичною проб-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Іванна Савицька

СВІТОВИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ЦЕНТР І МИ

Зацікавлена оповісткою у „Свободі" і знімкою Української Різдвяної Сценки з виставки — Різдво по всьому світу, їду до Світового Торговельного Центру, що міститься в долішньом Мангетені над Гадсоном.

Рухомими східцями впливаю до „лабі" і зразу бачу, що я потрапила добре. Тут, розташовані на різний, прерізний лад і смак, малі острівці — вистави із показом Різдвяних традицій по всьому світі.

Про нашу виставу була вже мова у „Свободі", тому переходжу далі, щоб опісля, при самому кінці репортажу, ще раз до неї повернутись, зробити підсумки й подати деякі пропозиції.

Першою нашою сусідкою зліва є Голляндія. Вистава їхня потрактована суто комерційно. Аж дивно, як заряд загальної вистави міг погодитися на того роду станок. Габльотка за габльоткою, а в них: кераміка, кахлі, срібло, порцеляна, кришталі, репродукції різних картин тощо. Ніже сліду Різдва, ніже натяку на якісь християнські святкування.

Індонезія показала вершок церемоніяльної брами й типовий дах індонезійської хати в країні Toraja. Композиція квітів і овочів на піцносі походить з Балі. Овочі й квіти є жертвою Богові під час різних релігійних святкуван. З боку мапа, географічне положення Індонезії, знімки типів, ноші і звичаїв.

Данія заступлена чорно-білими рисунками, мистець — Ib Spang Olsen. які зображують малу, товстеньку фігуру домашнього духа „Nissen" який, за повітр'ям, керує всіма родинними справами. З'являється він взимку, рухливий, сильний, повний гумору й дотепів, зодягнений в одяг простого, домашнього виробу, вияв людської фантазії і вірувань.

Тут теж різдвяні картки, святочні, поштові наліпки й значки і сімнадцять малих ялинок, декоративно уставлених, прибраних біло-червоними паперовими прикрасами. Окремо вистава білосиніх тарілок із різними датами Різдва, невід'ємний атрибут данських різдвяних традицій.

Італія виставила вертепфігури, виконані із скла (Murano) і зараз побіч, комерційний станок з ковбасами, салямі, вином і сирами.

Фінляндія влаштувала виставу дитячих рисунків із різдвяною тематикою. Вистава спонзорована Лігою Фінляндсько-Американської Організації у Гельсінках.

Мальта показала типічний різдвяний вертеп. Свята Родина, янгол, королі, гуслярі, пастирі й овечки, як також різдвяні значки й знімки святочних декорацій вулиць, домів, нутра хат.

Японія розвісила білі, паперові лямпіони із написом: Новорічний Привіт. Червоно-біла композиція квітів, призначена в їхній країні на всі веселі нагоди.

На окремому видному місці вертеп-терракота, випозичений з Метрополітального Музею. Мистець — Antonio Rosselli. половина 15-го століття.

Німеччина виставила колекцію складних баньок, вертеп, дві великі, гарно декоровані ялинки й комплет ляльок для маріонеткового театру.

Гаїті обмежилася до деревbooрізьби з кореня магоневого дерева.

Норвегія дала велику кількість знімок, професійно виконаних і розміщених. Краєвиди: зима, сніг, лещатарські з'їзди і запрошення відвідати цю країну. Жадного натяку на Різдво.

Етіопія, християнська країна, показала тільки знімки людських облич, побуту, краєвидів і летючки летунської лінії із скупими, проте, добрими інформаціями про Етіопію, її культуру, міста, музеї, церкви. Знову ж нічого з Різдва.

Швеція виступила імпонуюче. Ця країна справді потрудилася відтворити, на чужині, рідну традицію. Нутро сільської хати, з традиційною шведською, з ясного дерева, обстановкою. Стіни декоровані сільськими самоуками-мистцями. Стіл застелений скатертю до св. Вечері, дерев'яні тарілки й ложки, дерев'яний, трираменний свічник. Червоні, традиційні яблучка, колач плетений із соломи, кошичок з овочами й свічкою. З боку ряд дівчат в довгому, барвистому хороводі, в прекрасно ручновиконаних одягах — (обличчя не з плястики, а виконані ручно). Все те подане прецизно, із смаком, стилем і мистецьким вмінням.

Швайцарія сполучила Різдво з туристикою. Багато краєвидів зими, гори, сніг, лещата, санки і різдвяні звичаї у фото-графіці. Цікава медяникова ялинка, звичай з початків 19-го століття.

Філіпіни обмежились до центрального мотиву Вифлиємської зорі. Малі, паперові зірочки, сполучені патичками з трощі, освічені світельцями, змонтовані разом в одну велику Зорю.

Нова Зеляндія показала себе дуже бідно. Декілька кольорових знимок — реклям й комерційні летючки — запрошення на вакації.

Я зупиняюсь знову біля України. Група колядників — керамічні фігури в гуцульській, стилізованій ноші, виконані мисткинею Славою Геруляк. Звізда й декоративне оформлення Юрія Костіва й брошура в англійській мові з докладним поясненням українського Різдва і традиції колядування Текст п-і Люби Волинець. Ціла вистава спонзорована 64-им відділом СУА під головуванням пані Марії Даниш. Оранжуванням виставки займалася пані Леся Різник.

Тут я зустріла дівчат-пластунок із старшого куреня „Спартанки", у вишиваних блюзочках. Леся Гуменюк, Зірка Мартинюк і Зірка Гірняк дижурили того дня при станку. Треба відмітити з признанням для 64-го Відділу СУА, що єдиний український станок мав дижурних упродовж цілої виста-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редаґує інж. Лев Яцкевич

„ЗОРЯНІ КОЛІСНИЦІ"

Євген Родденбері, б. поліцист з Лос Анджелесу створив в Голлівуді серію короткометражевих фільмів з ділянки наукової фантастики в рамцях телевізійної програми Ен-Бі-Сі. Під назвою „стар трек" йому вдалося змонтувати невеликий, але добірний гурт фільмових акторів та накрутити в роках 1966-8 біля 10 одногодинних фільмів, з яких більша частина зроблена дуже цікаво. Кожний з тих фільмів має в своїй основі якусь тему, що заторкує майбутній розвиток технології, біології та суспільно - економічного життя на гіпотетичних плянетах нашої ґалактики.

Акція фільмів відбувається частинно внутрі космічного корабля „Ентерпрайз", що є устаткований лейзерною зброєю і атомним і антиматерійним погоном. На пілотнім чердаку цього космічного корабля є вбудований транспортер, з якого можна шляхом дематеріялізації переміщувати людину або об'єкт в довільне місце в просторі, якого траєкторії означені або відомі.

Залога „Е н т ерпрайзу" становить суміш різних етнічних груп та рас нашої плянети та плянети „Вулькан", на чолі з його капітаном Кірком, його заступником Спаком, головним інженером МекКоєм та головним лікарем Скатом. „Ентерпрайз" становить власність міжплянетної федерації нашої ґалятики, а його ціллю: 5-річні міжзоряні подорожі в шуканні за замешкалими світами та новими цивілізаціями в космосі.

На перший погляд, могло б здаватися, що „стар трек" це нездійснима фантазія, бо людина ніколи не буде в спромозі відбувати подорожі в „зоряних колісницях" типу „Ентерпрайз". Хоч, з другого боку, ми не всилі сьогодні передбачити розвитку нашої технології за 500 або 1000 років, який може перевищити усі найсміливіші фантазії авторів сценаріїв „стар треку".

Чи могли б, наприклад, будівничі міст Уру та Вавилону, що колись вважалися чудесами світу, уявити собі телевізійні антени Лондону чи хмаросяги Ню Йорку? Так само і ми не можемо уявити собі сьогодні споруд, які наші нащадки збудують колись під пекучим Сонцем Меркурія, чи на холодних степах Плютонія.

Хоч людина займала впродовж кількох тисяч років більшу частину просторів придатних до життя на нашій плянеті, але психологічно вона жила, ще несповна 500 літ тому, не в однім, а в багатьох світах, ізольованих від себе географічними та ксенофобськими границями. При тому кожний світ вважав, що він одинокий репрезентує вершини цивілізації, а всі інші — примітивне варварство.

„Уніфікація світу", якщо можна вжити тієї оптимістичної фрази англійського історика Тойнбі, стала дійсністю щойно з розвитком мореплавства та заступленням важких, сухопутніх шляхів догіднішими м о р ськими. Внаслідок тієї уніфікації була велика доба винаходів та відкрить, к у льмінаційною точкою якої було відкриття Америки та визволення людського духа з пут іґноранції і пересудів.

Чим для наших предків була Америка, тим для наших правнуків може бути колись плянета якоїсь зорі „х", яку віднайде в космічному морі „зоряна колісниця" нового Колюмба, чи Маґелляна.

Сучасній людині дуже важко переставити себе духово в той новий світ розвитку людства, який є логічним звеном розвитку нашої простірної технології. Найбільшим осягом цієї технології слід вважати 7-микратне висадження людини на поверхні Місяця, плеяду штучних сателітів, що кружляють по навколоземних орбітах та десятки дослідчих безпілотних ракет з найменням „Марінерів" та „Піонерів", які людина вичалила в простір для обсліду плянет нашої соняшної системи.

Не менш важливим осягом треба вважати вичалення в навколоземну орбіту простірної астрономічної ляборaторії, названої іменем Коперника та простірної ляборaторії т. зв. „Скайлебу", в якій вже третя екіпа американських астронавтів відбуває свою орбітальну подорох в просторі. Її завданням є, крім наукового обсліду простірного довкілля та поверхні нашої плянети, перевірити можливості життя людини в безваговім просторі впродовж довшого протягу часу. Дальшим етапом буде, мабуть, побудова простірної плтформи, яка стане найближчою станцією Землі для космічних ракет.

Сьогодні важко поставити межу для можливостей людського інтелекту. Доцьогочасні осяги доказують, що людина не має основних технічних перешкод в поширенні засягу своєї діяльности в просторі, включно з вичаленням людини на Марсі. Така поїздка, віримо, стане дійсністю ще в нашому сторіччі. Вона остаточно потвердить, або розвіє наші надії, чи — як хтось хоче назвати, — спекуляції про існування на тій плянеті органічного життя. Черговим етапом, але вже, мабуть, в 21-му сторіччі, будуть міжзоряні подорожі в „зоряних колісницях", які уява Е. Родденбері показала нам та вичарувала у фантастичних фільмах.

І. Вовчук

ДО ПОЛОЖЕННЯ В УКРАЇНІ І ЗАВДАНЬ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ У СВІТІ

(Відтворена з пам'яті доповідь, виголошена на Другому СКВУ — Торонто)

(9)

Згаданий раніше Ю. Смолич, довголітній каґебівський „опікун" над українцями у вільному світі, майстер для ширення каґебівської отрути через т. зв. культурні зв'язки, виступив у „Літературній Україні" з довгою статтею-памфлетом, про Другий СКВУ. В кінці нудної штампованої писанини підтоптаний „стриж" чужого „отечества" твердить, що своєю писаниною хоче прислужитись „радянським діячам культури, працівникам ідеологічного фронту", щоб „розвінчати й затаврувати провокаційний міф про начебто можливе мирне співіснування ідеологій". А поруч і разом з тим він виконує і друге замовлення „очей і вух" політики ханату ЦК КПСС в Україні. Описуючи чорними фарбами шанованого українцями Діфенбейкера, літературний яничар Ю. Смолич намагається посіяти серед нас недовір'я до політичних діячів у світі, які доброзичливо і з зрозумінням ставляться до визвольної боротьби українського народу.

Для того він пише: „А в тім будьмо об'єктивні: до українських націоналістів пан добродій Діфенбейкер взагалі ставиться з чималою дозою іронії. Так, наприклад, коли в музеї Києво-Печерської Лаври, де він захоплювався роботами українських різьбарів, хтось з журналістів запитав, чи займаються українці в Канаді різьбою по дереву, на це містер Діфенбейкер, посміхнувшись, відповів. „Вони ріжуть один одного — це м'якше".

В роздумах про завдання спадає на думку, що в нашій історії за пасивність, перечікування і лінивство предків наступні покоління розплачувалися недолею і честю. Серед завдань української спільноти я б наголосив конечну потребу плекати, розвивати і формувати дещо занедбану в нас громадську думку, без якої немає повноцінного і конструктивно творчого життя в громадах в цілій спільноті. Маємо створити такий стан в суспільному житті української спільноти, щоб громадська думка стала найвищою морально-етичною інстанцією нашого буття, совістю спільноти з якою всі мають рахуватися. Занепад громадської думки приводить до розладування морально етичних нормативів, без яких немислима й спільнота, що спирається на мужніх і совісних людей, тверезого глузду і міцних принципів. Такі люди не бояться відповідати за щось більше, а не тільки за свої справи. Громадська думка має стати реґулювальником різноманітного складного суспільного життя спільноти, вчасно порушуючи життьові питання, вчасно подаючи знак тривоги.

Спираючись на громадську думку, спільнота забезпечить духовий розвиток в національних громадах, піднесе культурний рівень громадського життя. Низька культурна стеля в нашому громадському житті, на мій погляд спричинює чимало негараздів, на які часто нарікаємо. Мусимо подумати і над структуральною побудовою життя української спільноти. Репрезентативна структура, за якою організується суспільне життя, була доброю для свого часу, а нині вона потребує перебудови, реформи з тим, щоб охопити всіх українців, а не лише через репрезентації тих, що входять до організацій. Громада має стати підставовою клітиною життя національної спільноти в країні її поселення. До громади мають входити, бути членом її всі українці, що проживають в якійсь місцевості чи містові. Звичаєвим, зобов'язуючим кожного має бути правило, що нема української людини поза громадою.

Вже на першому СКВУ були здорові думки про облік українців у вільному світі. Облік чи перепис пожвавить громадське життя, стане тією клейковиною яка скріпить громадян, а через них і національні спільноти в різних країнах поселення. Здається мені, що перепис пригорне всіх, що досі стояли осторонь, до громад. Спираючись на організовані громади, суспільно-політичні проводи країн разом з СКВУ розв'яжуть завдання, що їх висуває перед спільнотою життя. Миром, громадою, кликав Т. Шевченко обух на ворога сталити, щоб збудити волю. В кожній країні, а зокрема в ЗСА громади виконують величезні культурно-соціяльні завдання.

Про нашу молодь ми чимало говоримо, але проблема молоді в усій повноті стоїть перед українською спільнотою у вільному світі. До розв'язки проблеми треба ставитись серйозно, з повагою до молоді і надією на неї. Мусимо поставити суспільні проблеми перед молоддю в усій складності для того, щоб підготувати людей, які мають взяти їх на свої плечі. Позбавлена можливості бути співучасником у розв'язуванні проблем, які висуває життя перед українською спільнотою, молодь самотужки не підготує себе добре продовжувати працю попередників. Перед нами завдання залучити нашу молодь до к о н с т р у к т и в ної праці у спільноті. Молодь мусить знати, що наші проблеми є й її проблемами і ніхто їх, крім неї, не розв'яже. А щоб їх розв'язувати треба доростати в національному кліматі української спільноти, а не з поспіхом будувати спрощену модель світу, з надією, що вона забезпечить комфорт без зусиль.

Без духовного і творчого напруження не можна утримати людину на сподіваному рівневі. Духовна спадщина

(Закінчення на стор. 3-ій)

СВІТОВИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ЦЕНТР І МИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вки (вісімнадцять днів). У день моїх відвідин жодна інша нація не спромоглаася на дижурних.

Цікаві численні глядачі ставлять такі питання: Де Україна, чому немає мапи? Чи Україна те саме що Росія? Як сказати по-українськи Mary Christmas який прапор України? А як виглядає тризуб і де його можна купити? Чому на виставі немає національних одягів і вишивок? Ми бачили ваші виступи в Радіо Сіті, ми хочемо бачити українські танці також і тут. Десятки питань і стільки ж відповідей, що їх подають наші гарні й розумні дівчатка.

І тут висновки і суґестії. Це незвичайно добре сталося, що у відносно дуже короткому часі 64-ий Відділ СУА зміг ще включитися у виставу й дати мистецьку програму. Гурт зорганізованого жіноцтва зробив, що міг, не мавши ні фондів, ні випрацюваного пляну, ні часу, тоді, як другі, державні нації, знали про цю виставу і були до неї запрошені півроку наперед.

У розмові з паном Воллесом, який є координатором для різдвяних вистав і різних показів, я довідалася,що вже в лютому ц.р.підуть листи до всіх консулятів і місій при Об'єднаних Націях із запрошенями взяти участь у різдвяній виставі 1974. Треба сподіватися, казав він, що в цьому році буде ще більше зацікавлення і нам прийдеться віддати під виставу ще одне „лабі" в Торговельному Центрі, число два. Українці, хоч недержавна нація, теж можуть брати участь у тих виставах.

І тут, перед нами, розгортаються дуже великі можливості. В часі, коли в Об'єднаних Націях так трудно і майже неможливо добитися дозволу на показ нашого мистецтва, коли в телевізії за кожну окрему хвилину треба платити суми, коли місце в газеті „Ню Йорк Таймс" коштує великі гроші, Світовий Торговельний Центер віддає нам до диспозиції місце, два тижні часу й тисячі, тисячі глядачів, які хочуть знати, де Україна, хто ті українці, як живуть, що роблять, і що творять, яке їхнє мистецтво, культура, традиція, пісня і танок.

Перед нами великі можливості, завдання, варте особливої уваги, гідне зусиль, старанних, вчасних плянувань і гідне загальної фінансової піддержки.

Оглядаючи Джерзі Сіті із вікна шістдесят-третього поверху, стодесять-поверхового хмаросягу Світового Торговельного Центру і даруючи панові Воллесові примірник „Свободи" із знімкою української Різдвяної вистави, я вказал на будинок Народного Союзу, що своїми п'ятнадцяти поверхами здавався малою коробкою.

Там, напроти великана фінансів, Світового Торговельного Центру, де схрещуються ґльобальні торговельні шляхи і де ґоворять трільйони, по другому боці Гудсону гордо і сміло підняла новоопірені крила нова, модерна Українська Заморська Твердиня.

Виставка жіночої творчости

У останній 17-ій виставці жіночої творчости в Ню Йорку взяли участь 33 мисткині які виставили разом 103 твори малярства, графіки і деяких видів ужиткового мистецтва. Учасниць виставки можна було поділити на різні групи, залежно від мистецького знання, вміння і від характеру їхніх праць. Заступлено майже всі сучасні стилі, від реалізму до безпредметности.

Цілком природно, що група професійних мисткинь відрізнялася від інших поземом і виразом мистецьких ідей. І так, у Людмили Морозової можна було бачити свободу майстра у вогнистих „Квітах" і в ліричному „Краєвиді". Стилізовані композиції Галини Мазепи були унікальні в субтельному кольориті і в лінійно - площинній розв'язці народних тем. Катерина Кричевська показала у ґуашових краєвидах властиву їй майстерність гармонійного кольориту і поетичність настрою. Ірина Шухевич дала непересічний портрет і глибше відчуті мотиви рослинного життя в природі. Ґурська - Крюкова показала свою вправність у широко мальованих квітах і у прецизному „Танку". „Гриби" і „Краєвид", Зої Лісовської відзначалися смілою композицією в густих експресіоністичних барвах. Оксана Мошинська, здібна акварелістка, виявила оригінальність мотиву і свіжість погляду в своїх прояснених картинах.

Наступну групу творили непрофесійні мистці, які однак стоять близько професійного позему або — при праці — могли б легко до цього позему зблизитися. У Галини Мирошниченко було видно технічну і композиційну свободу у контеплятивних видах зблизька, як „Мох над потічком", „Жовті квіти", „Нутро лісу". Лідія Грицан - Сушків виконала у акрилевій техніці інтересні „Рожі" і добре подуманий портрет, може занадто „втомлений" у тлі. Вдало скомпоновані „Квіти" Ольги Остапяк відрізнялися від її дещо примітивних „Грушок" і барвно спрощеного „Абстракту" „Рисунки з моря" Стефанії Вернадин були єдині багатофігурні композиції на виставці, шкода що тільки шкіци, інші праці в стилі простого реалізму, з вийнятком проби пів-абстракту. Анна Дідух виявила субтельність у стишеному кольориті „Грибів" і у непересічних краєвидах. Ніна Раковська знову виявила себе у новій розв'язці проблеми краєвиду, цим разом у холодних фіолетно - синіх гамах. „Братки" Наталії Стефанів, як і її пастелевий „Натюрморт", гідні уваги. Наталія Войновська дала найліпший краєвид з кількох, що були на виставці. Подібно вирізнилася своїм натюрмортом Лідія Візерканюк. „Міцька" Євгенії Рубчак - Єнсен звернула на себе увагу темою і композицією, як єдиний малюнок тварини на виставці, хоч і виявила трудність котячого „портрету". Композиції квіти Мирослави Ласовської несподівано приємні — у делікатних теплих тонах. Ірина Кочержук намалювала старого чоловіка добрий портрет і „Натюрморт „Бози", однак її „Мадонни" вимагали б деякого передумання, подібно як і проблематичний акт Ірини Федевишин, яка позатим показала технічну вмілість у кольористично сильних „Квітах" і акварельному краєвиді.

У творах молодих мисткинь, до яких належать студентки і ті, які недавно покінчили студії, можна було бачити розмах і свіжість відкритої у майбутнє перспективи. Ака Перейма у складних акварельних композиціях, які треба читати як книжку, оперлася на примітивізмі Клє і подібних мистців. Дереворити Христини Головчак показали значну мистецьку зрілість. Христина Гориславська у „Заході сонця" і у двох графіках виявила властиву їй поетичність, а також розмах і незалежність від стилістичних впливів, які очевидні в інших. Марта Навроцька знаходиться в стадії шукання, як видно з різних стилів і технік її творів, має відчуття форми і кольору. Ритовини і малюнки Оксани Цегельської були доказом її здібностей і вирізнялися як непересічні на виставці, особливо як взяти до уваги молодий вік авторки. Люба Мазяр дбайливо виконала свої фігурні композиції у лігкій стилізації, беручи собі як взір мистецтво старинних народів.

Мисткині ужиткового мистецтва показали у своїй ділянці професійний позем. Керамічні вази і миски Аки Перейми поєднували технічну фінезію з народною орнаментикою. Килими Ярослави Кучми відзначалися вишуканими у помисловому пів - абстрактному рисунку. Ждана Федущак показала приємні декоративні картини, виконані у техніці батіку, стилізовані в напрямі модерного упрощення.

Останню групу мисткинь творили талановиті аматорки, перед якими стоять різні можливості поступу, залежно від їхніх студій і праці над собою. З них Галина Титла зайшла чи не найдалі, практикуючи візантійську стилізацію церковного малярства, чого доказом велика вправність, з якою вона виконала темперову ікону „Мироносниці". Володимира Рубель показала цікавий підхід і детальну студію природи у своїх рисунках і в малюнках „Осінь в лісі". Неля Герус може аж надто свобідно виконала свої квіти і краєвиди в стилю „кучерявого" експресіонізму. Поправна в рисунку „Осінь" Степанії Гнатченко вимагала б більше життя і акценту в барвах, а „Квіти" Тані Корсун навпаки: більше акценту в рисунку і композиції, менше „плавання" в барвах.

Виставка була відкрита в листопаді м. р. Її уладив невтомний 64-ий Відділ Союзу Українок Америки у новій домівці Союзу Українок в Ню Йорку. Велика заля домівки дуже добре приготована на виставки картин, має гарне горішнє світло і відповідні стіни. Це спричинилося до естетичного вигляду виставки, яка мала успіх і признання серед широкого кола відвідувачів.

Любомир Кузьма

А. СОЛЖЕНІЦИН ВІДПОВІДАЄ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

що її обрали наші пресові органи, характеризує звіриний страх перед розкриттям. Це показує, як дупно вони держаться кривавого минулого і хочуть його волікти за собою, прикрити на майбутнє, не сказати слова засудження, не говорячи вже про видання присуду на будь-якого з вішателів, інквізиторів, чи інформаторів. Має свою вимову той факт, що коли німецьке радіо проголосило, що буде кожного дня передавати винятки з „Архіпелагу", вони раптовно почали його заглушувати: ні одне слово з цієї книжки не сміє продістатися до нашої країни".

Враховуючи окремі закиди щодо нього, А. Солженіцин закликає „Правду" і „Літературню Газету" доказати окремі твердження, а в першій мірі точно процитувати ті частини з його книжки, де мала б бути мова про його симпатії до гітлеризму, або де б він з ненавистю висловлювався про революцію, совєтський народ і що, мовляв, він готовий „продати рідного батька і рідну матір за боханку хліба". „Зацитуйте стосовні сторінки, брехуни! — пише Солженіцин, заявляючи, коли він будь-кого зрівнював з гітлерівськими вбивниками, то він зрівнював з ними членів поліційної системи в СССР. „Я ставив знак рівняння між вбивниками з Чека-ГПУ — НКВД з фашистськими вбивниками. Але „Літературная Газета" говорить про „весь советський народ" з метою вигідно заховати за ними наших вішателів".

У відповідь на закид, що він причиняється до зростання напруження між СССР і західнім світом, Солженіцин пише, що тим чинником, який впливає на напруження і є дійсною „реакційною силою" це Комітет Держаної Безпеки, який захопив манускрипт його твору. „Якщо він (цей Комітет) справді цінить міжнародне відпруження, то чому аж п'ять днів його представники зужили в серпні, щоб дістати манускрипт від бідної жінки, вириваючи його від неї?" Мова тут про Єлисавету Воронянську, в якої переховувався манускрипт „Архіпелагу" і яку КГВ примусило цей манускрипт передати. Звільнена з ув'язнення Воронянська, як відомо повісилася. „У цім акті захоплення манускрипту я побачив Божу руку. Це означало, що час настав . . ." Не маючи іншого виходу і знаючи, що всі дані вже так в руках КГВ, Солженіцин дав дозвіл опублікувати свою книжку в Парижі.

ДО ПОЛОЖЕННЯ В УКРАЇНІ І ЗАВДАНЬ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ У СВІТІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

старшого покоління не завжди вистачальна для нашої молоді, але в ній як у комплексі відбувається духовне становлення молодих, наша національна спадщина, це гніздо, без якого не обходиться ні один птах. Умови, в яких доводиться розвивати суспільно-політичну діяльність, далеко складніші, як були вчора. Живемо в часи великих технічних змін і переоснащень. Відбуваються великі зміни у взаєминах між людьми. Організовуючи суспільно-політичну діяльність української спільноти, нам треба уникати традиційних позицій струса з захованою під крилом головою, не тікати від проблем а братись і розв'язувати їх. Смуга історії, яку переживає Україна, з нею й ми, вимагає напруження нашого розуму, всіх душевних сил і людських талантів. Щоб у духовому рості збільшувати моральний авторитет, здобувати престиж і гідно відстоювати своє місце під сонцем, пам'ятаючи, що для добра Батьківщини і національної спільноти маємо діяти всією силою нашої любови.

Ворожість, ненависть, підозри, групова-провінційна заїлість, породжена обмеженістю, здискредитували себе до краю. Протиставмо їм силу любови всеукраїнської, пройнятої національною ідеєю. Піднесення культурного життя в громадах допоможе подолати антигромадські і антиорганізаційні нахили і створити високу громадську національну мораль, виробити в собі вищу силу духа. Здійснимо це тоді, коли будемо дивитись на світ, в якому іде змаг України за державну волю, відкритими всеукраїнськими очима, а не з-за провінційного плоту.

„На світі можна жити без етальонів,
— говорить Ліна Костенко.
По різному дивитися на світ
Широкими очима
крізь пальці
У кватирку
з-за воріт
Від того світ не зміниться ні трохи
А все залежить від людських зіниць —
в широких відіб'ється вся епоха
у звужених — збіговисько дрібниць".

(Кінець)

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

відбудеться в суботу, 26-го січня 1974 р. о год. 6:30 веч., в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вулиця в Ню Йорку, Н. Й.

ПРОГРАМА:

1. Проф. д-р М. ЧИРОВСЬКИЙ: Відкриття.
2. Д-р Б. Ф. КОРЧМАРИК: доповідь на тему: „Наші джерела в московській інтерпретації".

Просимо про численну участь. Вхід вільний, гостям раді.

Наукове Товариство ім. Шевченка

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ
ВІДДІЛ в РОЧЕСТЕР, Н. Й.

в дні 27-го січня 1974 р., о год. 6 веч.

в ЗАЛІ EASTRIDGE HIGH SCHOOL
при 2300 Ridge Road E.

— відбудеться —

СВЯТО

НЕЗАЛЕЖНОСТИ і СОБОРНОСТИ

В ПРОГРАМІ ВЕРУТЬ УЧАСТЬ:

1) Мішаний хор „СУРМА" під батутою інж. Ярослава Матковського
2) Промова .... п-ні Ольга Король
3) Струнна оркестра „ЮНІ КОБЗАРІ" диригент п. Василь Корнило
4) Молодь СУМА
5) Молодь Пласту
6) Танцювальна група „ЧЕРЕМОШ" керівник п. Ярослав Петрик

Просимо все Українське Громадянство взяти якнайчисленнішу участь.

КОМІТЕТ

Увага! Боффало, Н. Й. Увага!

Подається до загального відома, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Б-ва св. о. Николая, Відділ ч. 127

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

— відбудуться —

в неділю, дня 27-го січня 1974 року

в ЗАЛІ укр. кат. церкви СВ. О. НИКОЛАЯ
ріг вулиць Філмор і Онайда, Боффало, Н.Й.

На порядку нарад: звіти Управи, вибір Управи Відділу на 1974 рік, вибір Делеґатів на XXVIII Конвенцію УНС і організаційні справи.

Початок зборів о год. 12-ій дня

Якщо на 12-ту годину не прибуде відповідна кількість членів, збори розпічнуться на одну годину пізніше без огляду на кількість присутніх.

ЗА УПРАВУ 127-го ВІДДІЛУ:

Марія А. Гаравус, Секретарка — Атанас Т. Кобрин, Предсідник

Український Народний Союз

— проголошує —

ПРИДІЛ СТИПЕНДІЙ на академічний рік 1974-75

Стипендії будуть признані Стипендійною Комісією УНСоюзу студентам визнаних коледжів та університетів, які є членами УНСоюзу щонайменше два роки, на основі їх студійних досягнень (поступу в науці), потребі фінансової допомоги та активности в українському громадському та зокрема студентському, житті.

Подання слід вносити до 31-го березня 1974 року на окремих друках, по які слід звертатися на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що в неділю, 20-го січня 1974 року відійшов у Вічність на 77-му році життя

св. п.

Д-р КОСТЬ ПАНЬКІВСЬКИЙ

був. адвокат у Львові.

ПАНАХИДА буде відправлена в середу, 23-го січня 1974 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку, 129 Схід 7-ма вул.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в церкві св. Юра в Ню Йорку в четвер, 24-го січня 1974 р. о год. 9:30 ранку, звідки Тлінні Останки будуть перевезені на український цвинтар св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

син — КОСТЬ з дружиною ПАВЛЕЮ
та Родина

Замість квітів на могилу Покійного, проситься складати пожертви на Фонд Енциклопедії Українознавства (НТШ — Сарсель) або на потреби УВАН в Ню Йорку.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІД ДНЯ СМЕРТИ

бл. п.

о. Александра Трешневського

буде відслужена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

26-го січня 1974 року о год. 9-ій ранку

в ЦЕРКВІ ХРИСТА ЦАРЯ на НАЙСТАВІ
ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па.

Всім, хто причинився до звеличання Пам'яті Покійного, брав участь у похоронах, склав жертви на Службу Божу і добрі цілі — наша сердечна ПОДЯКА.

Замість поіменних подяк в пресі, складаємо 100.00 дол. на потребуючих в Україні.

РОДИНА

З Волі Всевишнього відійшов від нас на Вічний Спочинок 17-го січня 1974 року

ІНЖ. ВОЛОДИМИР КІЛЯР

на 69-му році життя, народжений в Галичині, село Малашівці, пов. Тернопіль, учасник Визвольних Змагань України.

В безмежному смутку залишив:

дружину — ГАЛЮ
сина — РОМАНА з дружиною ТАНЕЮ
сина — АЛЕКСАНДРА
сестру — ЮЛЮ ПОБІГУШКУ
сестрінка — ОРЕСТА
сестрінку — ЄЛИСАВЕТУ
і Кревних тут і на Рідних Землях

ПАНАХИДА — в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку, в суботу, 19-го січня 1974 р. о год. 8-ій веч.

ПОХОРОН — в понеділок, 21-го січня 1974 р. в церкві св. Юра, а опісля на цвинтар Gate of Heaven.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що у п'ятницю, 18-го січня 1974 року, по довгій і тяжкій недузі, на 80-му році життя відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий БАТЬКО, ДІДО і ПРАДІДО

бл. п.

ОСИП ПЕНДИЦЬКИЙ

прийнявши Найсвятіші Тайни.

ПАРАСТАС відбудеться у вівторок, 22-го січня 1974 р. о год. 8-ій веч. у похоронному заведенні Насевичів при 109 E. Tabor Rd., Philadelphia, Pa.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в середу, 23-го січня 1974 р. о год. 8:30 ранку з того ж похоронного заведення до церкви Царя Христа у Найстави, Філядельфія. Тлінні Останки спочинуть на українському католицькому цвинтарі у Факс Чейс, Філядельфія, Па.

Горем прибиті:

МАРІЯ АРМСТРОНГ — дочка з дітьми і внуками
МИХАЙЛО — син з родиною
ІВАН — син з родиною
АННА КІЧУЛА — дочка з родиною

Замість квітів на могилу Покійного, просимо складати датки на сиротинець Сестер Василіянок або на Менор Джуніор Коледж у Філядельфії, Па.

В глибокому смутку і жалю повідомляємо Родину, Друзів, Приятелів і Знайомих сумну вістку, що по короткій а важкій недузі упокоївся в Бозі 18-го січня 1974 року на 71-му році життя наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, ТАТО, ДІДО і БРАТ

бл. п.

ГРИГОРІЙ КУЛІ

нар. в с. Вороняки, пов. Золочів, Україна.

Осиротив:

дружину — АННУ
доньку — ЛЮБУ в Україні
зятя — ЯРОСЛАВА
2 внуків
Сестру і Брата в Україні
Близчу і дальшу Родину в Америці і в Україні

ПОХОРОН в понеділок, 21-го січня 1974 р. о год. 9:30 ранку в церкві Чесного Хреста в Асторії, Н. Й., а опісля на цвинтар St. Raymond в Бронкс, Н. Й.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Євгена Данилюка

на СТУДІЙНИЙ ФОНД ЙОГО ДІТЕЙ 50.00 долярів складає

ВАТЬКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА Т-ВА „САМОПОМІЧ" в НЮ ЙОРКУ

Опечаленій Родині Покійного висловлюємо глибоке співчуття.

В першу сумну річницю смерти

М-РА МИХАЙЛА ДУЖОГО

складаю 10.00 долярів

на Українських Воєнних Інвалідів.

СОФІЯ ДОЛЬНИЦЬКА

ЧЕРГОВИЙ БЕЛЬКІТ МОСКОВСЬКОГО ПОЛИГАЧА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

тележністю щодо думок про мову цих недавніх „апостолів", бож ті думки використовували й використовують такі оборонці української мови й марксисти, як В. Шахрай, М. Скрипник, а нашим уже часом Іван Дзюба. Справді бо, навряд чи можна знайти у Маркса й Енгельса виправдання хоч би ось такої лисячої брехні Івана Білодіда: „Російська мова за добровільним вибором багатонаціональної сім'ї народів стала мовою міжнаціонального спілкування (взасмлення! — В. Ч.), другою рідною мовою цих народів, що надає (? — В. Ч.) творчу допомогу всім національним мовам народів СРСР". Як бачимо, І. Білодід відновив тепер заперечену за попереднього зигзагу „теорію другої рідної мови! А щодо „добровільности" вибору, то марксист М. Скрипник казав, що про неї можна говорити тільки тоді, коли в людей є можливість такого вибору. А про те, що тепер на Україні української мови, як мови ділового життя, не можна вибирати, ми знаємо не тільки з інформацій самовидця Івана Коляски, з книжки Івана Дзюби, а й із спостережень наших туристів, що відвідують Київ та інші міста. От недавно одному українцеві, що їздив з Австралії на Україну, студенти київського університету сказали: „Якщо ти будеш скрізь говорити по - українському, то ніколи не знайдеш роботи" (знаю це з приватного до мене листа). Проте це не перешкодило лисові Білодідові написати після наведеного щойно реченця таке: „У практиці радянського соціялістичного життя встановилася гармонійна двомовність, тобто вільне паралельне вживання рідної національної мови і мови міжнаціонального спілкування — російської мови, при чому цей характер білінгвізму (бачите, яке учене слово! — В. Ч.) забезпечує вживання обох мов у всіх сферах життя — в державно - політичній, виробничій, в науці, освіті, культурі, в побуті" (стор. 8).

Формула „всі сфери життя" для української мови була висунута за попереднього зигзагу, але вона ніколи не була здійснена, а для теперішнього зигзагу це вже найцинічніша брехня. А в іншому місці (стор. 15) Білодід і сам заперечив таку можливість для „вищої школи в УРСР", виправдуючи це тим, що вона, мовляв, „готує кадри для всього Радянського Союзу", і тільки невиразно белькочучи, що вибір мови в цих школах „залежно від сфери діяльности майбутніх випускників, їх складу тощо (? — В. Ч.) здійснюється і українською мовою, і російською мовою".

Усе таке він багато разів повторює в своїй статті-саламасі, не забуває він згадувати й про „взаємодію, взаємозбагачування мов соціялістичних націй", але це останнє в супроводі „додатку", що „в цьому процесі... велика творча роля належить російській мові, яку народи СРСР добровільно обрали"... (стор. 14).

Але всіх лисячих ходів цього лакузи у цій статті не можна вичерпати. Бо треба ж іще сказати про його гієнячу та скунсячу тактики.

Як відомо, гієна не вбиває інших живих істот, а живиться переважно падлом, що залишається від інших, сильніших хижаків. Такими хижаками під час ліквідації українізації та поновного переслідування української мови на початку 30-их років були А. Хвиля (Мусульбас), Є. Гірчак, Наум Каганович, наприкінці 30-их років русифікацію України посилив М. Хрущов, що чи не вперше після ліквідації українізації зробив двомовність обов'язковою. І от І. Білодід тепер використовує їхні „здобутки": критикує правопис 1928 р., висуваючи натомість теперішній русифікований правопис як нібито „науковий", виписує з тодішніх термінологічних слівників (чи, либонь, із статтей про них, друкованих у тодішньому неперіодично видаваному збірникові „Мовознавство") різні, подекуди й справді невдалі (як це неминуче буває в такій роботі) новотвори та невдало застосовані в науково - технічній термінології народні вислови, тобто те, що його використовували вище згадані погромники, а разом з тим так, як і ті хижаки, замовчує позитивні досягти українського мовотворення 20-их років.

Він називає „перекрученням тенденційного характеру скрипниківську, тобто большевицьку ж таки, „українізацію населення УРСР і українського населення на території інших республік СССР" (таки відважився це останнє хоч згадати!), але не пише про те, що тепер ні в „УРСР", ні тим більше в „інших республіках СССР жадної, навіть „нетенденційної" українізації немає. Крім того, в цій гієнячій тактиці І. Білодід користується падлятиною, що валиплилася вже від великих звірів теперішнього зигзагу. Ще П. Шелест на УІ з'їзді письменників України, передчуваючи, мабуть, свою загибіль, сказав про те, що письменники занечищують українську мову „архаїзмами й діялектизмами", закид негайно підхопив новообраний тоді на місце Олеся Гончара голова СПУ Юрій Смолич, і я тоді в одній своїй статті, надрукованій у „Свободі", відзначив це як „зловісну передзнаку" нового наступу на українську мову, сказавши, що Шелестові „архаїзми" й „діялектизми" — це ті українські слова, яких немає в російській мові. На жаль, це моє передбачення пізніше справдилось і одним з підтверджень його є теперішня гієняча тактика І. Білодіда. А скористувався цим падлом І. Білодід не через те, що це вперше заговорив П. Шелест, а через те, що незабаром після падіння П. Шелеста цей закид повторив новонастановлений перший секретар ЦК КПУ В. Щербицький. Шелеста Білодід уже не може й згадувати в „позитивному" для нього зигзагу розумінні, а В. Щербицького процитував, навівши його слова про те, що „деякі літератори... проявляють національну обмеженість, засмічують українську мову архаїчними словами та штучними зворотами" (стор. 18). А як мовознавець, Білодід уже сам „з'ясував", що нібито так, як В. Щербицький, боролися з „архаїзмами" та діялектною „примітивізацією" у російській мові (бо в першу чергу треба було про неї сказати) М. Ломоносов, О. Пушкін і всі революційні демократи, а в українській мові — І. Котляревський, Т. Шевченко, який, згідно з Білодідом нібито „чудово володів російською мовою", а Шевченкові „заповіти в цій сфері (нібито — В. Ч.) продовжували І. Франко, Леся Українка, М. Коцюбинський та інші майстри українського художнього й публіцистичного слова, які в боротьбі проти буржуазно - націоналістичних настанов щодо розвитку української мови, „відрубности" (лапки його — В. Ч.) цього процесу і т. ін. удосконалювали й розбудовували українську літературну мову в тісних зв'язках із розвитком братньої російської мови"... (стор. 4).

Річ ясна, що не міг І. Білодід не вдарити за допомогою цієї тактики та закиду і по сучасних українських письменниках, зокрема по перекладачах, використавши для цього різні попередні напади дрібніших гієнок у пресі. Він розпочав цей удар загальним твердженням: „Зокрема, радянська мовознавча наука, в тому числі й українська, приділяла й приділяє значну увагу боротьбі за чистоту (так!? — В. Ч.), культуру літературної мови, проти тенденції її архаїзації, вульгаризації, що в ряді випадків мають націоналістичну спрямованість" (стор. 17). Потім він зачепив журнал „Всесвіт" за той час, коли його редагував О. Полторацький, що його, очевидячки, за „архаїзацію мови" на початку останнього зигзагу з цієї посади скинуто (тепер за цю посаду вчепився Дмитро Павличко, якому й доводиться писати такі сонети, що скидаються на оди Москві), а нарешті вдарив по „куточках" під назвою „Культура мови", що були, наприклад, у журналах „Україна", „Дніпро", „Радянська культура". В такому куточку журналу „Україна" він знайшов, наприклад, таку контрреволюцію", як пропозиція вживати, поряд із словом „товариш", застаріле слово „добродій". Як відомо, цей куточок вів Б. Антоненко-Давидович, але його прізвища не згадано, бо це, очевидячки, писано ще до спаплюження цього останнього у київській пресі. Не знаю, як саме вмотивовано в Україні вживання цього доброго українського слова — „добродій", але я пригадую, що в якійсь тамтешній газеті, чи не в „Літературній Україні", був допис, у якому сказано, що люди в Києві, не бажаючи, мабуть, уживати не завжди доречного „товариш", звертаюся в трамваях так: „Е, женщина!" Білодідових повторень про „архаїзацію" й „примітивізацію" також не можна всіх повиписувати чи хоч згадати. Не треба ж спустити з уваги ще й його скунсячої тактики.

Скунсячого смороду Білодід ужив тоді, як заговорив про „українських буржуазних націоналістів" закордоном. Він цих останніх називав „найманцями розвідогранів капіталістичних країн", „зрадниками, викинутими у свій час українським народом за межі Батьківщини" (тут „Батьківщина" не „Україна", цього слова там тепер у такому значенні майже не вживають — В. Ч.). Еміґрантську критику большевицької русифікаторської мовної політики він називає „диверсійно - наклепницькими виступами проти СССР і його складової частини — Радянської України"... Він пише, що буржуазні націоналісти... безпідставно „галасують" про русифікацію української мови... І так далі, і тому подібний скунсячий сморід...

Не забув Білодід „затаврувати" ще й „великоханської" (великокитайської) політики маоїстів (яких ми, звичайно, не можемо брати під оборону, бо ті й ті однакові, обоє — рябоє.

А взагалі вся Білодідова стаття — це жалюгідний белькіт лакузи, що під ним посоромився б підписатися найпересічніший вільний мовознавець.

Нгуєн Ван Тю кандидуватиме втретє

Сайгон. — Члени обох палат південнов'єтнамської Національної асамблеї які належать до урядової партії, підготовили законопроєкт, на основі якого теперішній південнов'єтнамський президент Нгуєн Ван Тю мав би право втретє кандидувати на президента держави. Підготовлюваний законопроєкт модифікуватиме південнов'єтнамську конституцію з 1967 року. Згідно з цим законопроєктом каденція президента буде продовжена з чотирьох до п'яти років. Крім цього законопроєкту є у підготовці ще інший законопроєкт, який поширить права президента, даючи йому право назначувати провінційних керівників і посадників міст на час двох каденцій. Вибори згаданих службовців передбачені у випадку, коли вони хотітимуть остатися на своїх позиціях на третю каденцію. Враховуючи той факт, що проурядові посли і сенатори в Національній асамблеї є у вимаганій конституцією більшості, згадані законопроєкти і конституційні доповнення будуть схвалені.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

П'ЯТНИЦЯ, 25-го СІЧНЯ 1974 р.

НЮАРК-ІРВІНГТОН, Н. Дж. Річні збори Т-ва Зап. Січ 371 Відд. о год. 7:30 веч. в залі УНДому в Ірвінгтоні. Після Річних зборів відбудуться звичайні збори на яких буде вибір делегатів і заступників на 28 Конвенцію УНС. — Стефанія Стеців, гол., Леся Назарук, касир, Ю. Баранюк, фін. секр.

СУБОТА, 26-го СІЧНЯ 1974 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні звичайні збори Т-ва Дністер — 361 Відд. о год. 6:30 веч. в домівці Дністра, 119 Avenue A. На порядку: звіти Управи та вибір нової на 1974 рік. Проситься чл. прибути та вирівняти вкладки. — Д. Захарченко, предс., В. Варагура, секр.

ДЕНВЕР, Коло. Річні збори Т-ва ім. Лесі Українки 226 Відд. о год. 7-ій веч. в залі Укр. Кат. Церкви. Після Річних зборів відбудуться звичайні для вибору делегата на 28 Конвенцію УНС. Проситься членство взяти участь в зборах. — Управа.

НЕДІЛЯ, 27-го СІЧНЯ 1974 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Річні збори Б-ва св. Йосафата 217 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр.-Амер. Клюбі при 292 Гадсон Авеню. На порядку: звіти К. Комісії і вибір Управи і К. Комісії на 1974 р. Проситься чл. прибути та вирівняти вкладки. — М. Яремчук, рек. секр.

ЧЕСТЕР, Па. Річні збори Т-ва св. Духа 237 Відд., о год. 12-ій дня в Українському Домі, 4 Ворд вул. На порядку: вибір Управи на 1974 р. та делеґата на 28 Конвенцію УНС. Присутність членів обов'язкова. — П. Бродич, предс., М. Крика, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Річні збори 133 Відд. о год. 11:30 ранку, в залі укр. школи св. Івана Хрестителя. На порядку вибір Управи на 1974 р. та делеґатів на 28-му Конвенцію УНС. Якщо на означений час не буде приписана статутом відповідна кількість членів, збори відбудуться на годину пізніше і будуть правосильні. — Л. Мигаль, предс., Я. Леськів, секр.

РЕДІНҐ, Па. Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 48 Відд., о год. 2-ій по пол. в Укр. Гор. Клюбі при 642 Савт 7 вул. На порядку: звіти Управи та вибір нової на 1974 р. По зборах відбудуться звичайні наради, під час яких буде вибір делеґата і заступника на 28 Конвенцію УНС. В нарадах візьме участь голова Ліґаї Велійської Округи — гол. радна п-ні Анна Гарас. Проситься чл. прибути. — М. Дубик, гол., Ст. Івасечко, секр.

ЮТИКА, Н. Й. Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 484-ий Відд. о год. 5-ій веч. в церковній авдиторії (заля читальні) при 6 Катедж пл. На порядку: звіти Управи і К. Комісії та вибір нової на 1974 р. По закінченні Річних зборів відбудеться вибір делеґатів на 28-му Конвенцію УНС. Членські вкладки можна вплачувати кожної неділі від 9-1 по пол. та полагоджувати союзові справи в долішній залі парафіяльного дому при 1104 Стейт вул. Тел. відділової канцелярії 735-1955. — В. Запаранюк. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні збори Т-ва Любов 45 Відд. о год. 1-ій по пол. в залі Дому Укр. Молоді при 4949 Н. Олд Йорк Рд. На порядку: звіти Управи, К. Комісії і вибір нової Управи на 1974 р. Відтак відбудуться звичайні збори, під час яких буде вибір 2 делеґатів і їх заступників на 28 Конвенцію УНС. Коли б на означений час не явилася приписана статутом кількість членів, збори відбудуться на годину пізніше, без огляду на скількість присутніх. — В. Колінко, гол., М. Пришляк, секр.

НЕДІЛЯ, 3-го ЛЮТОГО 1974 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Річні збори 286 Відд. о год. 3-ій по пол. в УНДомі. Проситься членство прибути. — М. Вархол, предс.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Річні збори Т-ва Українська Січ 170 Відд. о год. 3 по пол. в УНДомі. На порядку: звіти Управи і вибір нової на 1974 р. та делеґатів на 28 Конвенцію УНС. Проситься чл. прибути. — Управа.

НЕДІЛЯ, 10-го ЛЮТОГО 1974 р.

ГАРТФОРД, Конн. Загальні збори 277 Відділу о год. 4 по пол. в УНДомі при 961 Ветерсфілд Аве. На порядку: вибір нової Управи і інші важні справи. Проситься членство прибути. — Управа.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЕВА ЄДИНАК, членка УНС Відд. 69 в Ню Йорку, Н. Й., померла 7-го грудня 1973 р. на 76 р. ж. Нар. в с. Дінча, пов. Ярослав і стала членкою УНС 1952 р. Полишила в смутку мужа Івана, 2 дочки Мілю і Гелену та 3 внуків. Похорон відбувся 10-го грудня 1973 р. на цвинтарі св. Раймонда в Бронкс, Н. Й. Вічна їй Пам'ять!

І. Різник, секр.

ТАРЗАН, Ч. 7057. Тарзан добирається до Іта



Перемігши знахаря й перейнявши його ролю, Тарзан приєднується до бенкетуючих тубільців...

Темп святкувань швидшає...

...Мушу добратися ближче до Іта!

Тарзане, де ти?..

...Може крик, який я чув, справді був мавпячим!